A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2004. július 15. *

A C-501/00. sz. ügyben,

a **Spanyol Királyság** (képviseli: S. Ortiz Vaamonde, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek,

támogatják:

a **Diputación Foral de Álava,**

a **Diputación Foral de Vizcaya,**

a **Diputación Foral de Guipúzcoa,**

a **Juntas Generales de Guipúzcoa,**

a **Gobierno del País Vasco**

(képviseli: R. Falcón y Tella, abogado)

* Az eljárás nyelve: spanyol.

és

az **Unión de Empresas Siderúrgicas (Unesid)** (képviselik: L. Suárez de Lezo Mantilla és I. Alonso de Noriega Satrústegui, abogados)

beavatkozók,

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: G. Rozet és G. Valero Jordana, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen,

a társasági adóra vonatkozó spanyol törvényekről szóló, 2000. október 31-i bizottsági határozat (HL 2001., L 60., 57. o.) megsemmisítése tárgyában,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, J.-P. Puissochet, N. Cunha Rodrigues, R. Schintgen (előadó) és N. Colneric bírák,

főtanácsnok: A. Tizzano,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az előadó bíró jelentésére,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 A Bíróság Hivatalához 2000. december 29-én benyújtott keresetlevelével az ESZAK 33. cikk első bekezdése alapján a Spanyol Királyság kérte a társasági adóra vonatkozó spanyol törvényekről szóló, 2000. október 31-i bizottsági határozat (HL 2001., L 60., 57. o., a továbbiakban: megtámadott határozat) megsemmisítését.

A jogi háttér

A közösségi szabályozás

2 Az ESZAK 4. cikk c) pontja előírja, hogy az ESZAK-Szerződésben rögzített feltételek között tiltottak „az államok által nyújtott támogatások vagy segélyek, illetve az általuk bármilyen formában előírt külön terhek".

3 Az ESZAK 95. cikk első bekezdése úgy rendelkezik, hogy:

„Az e szerződésben nem szabályozott minden olyan esetben, amikor a Főhatóság határozata vagy ajánlása szükségesnek mutatkozik ahhoz, hogy a szén és acél közös piacának működése keretében és az 5. cikk rendelkezéseivel összhangban a Közösség valamely célja megvalósítható legyen, miként azokat a 2., 3. és 4. cikkben meghatározták, ezt a határozatot vagy ajánlást a Tanács egyhangú hozzájárulása alapján és a tanácsadó bizottsággal folytatott konzultációt követően lehet meghozni."

4 A Bizottság az ESZAK 95. cikkét vette alapul, hogy a 80-as évek elejétől olyan közösségi szabályozást hozzon létre, amely azért, hogy megfeleljen az acélipari ágazat szerkezetátalakítási követelményeinek, egyes kimerítően felsorolt esetekben engedélyezi az acéliparnak nyújtott támogatásokat.

5 A fent említett rendelkezés alapján a Bizottság által elfogadott, általában „acélipari támogatási kódexnek" nevezett általános hatályú szabályozás határozati formában jelent meg, és az acélipar konjunkturális nehézségeinek kezelése érdekében folyamatosan módosítások tárgyát képezte. A jelen jogvitában vizsgált időszak idején hatályban levő acélipari támogatási kódexet, amely a hatodik és egyben utolsó a sorban, az acélipar állami támogatásának közösségi szabályairól szóló, 1996. december 18-i 2496/96/ESZAK bizottsági határozat (HL L 338., 42. o., a továbbiakban: támogatási kódex) vezette be. A fent említett kódex 1997. január 1-jétől 2002. július 22-ig, azaz az ESZAK-Szerződés hatályának megszűnéséig volt alkalmazandó.

6 A támogatási kódex „Elvek" című 1. cikke szerint:

„(1) Az acélipar tagállamok vagy azok regionális vagy helyi hatóságai általi, illetve állami forrásból finanszírozott konkrét vagy általános támogatása csak akkor

tekinthető közösségi támogatásnak, és csak akkor egyeztethető össze a közös piac megfelelő működésével, ha kielégíti a [támogatási kódex] 2–5. cikkeinek rendelkezéseit.

[...]

(3) A jelen határozat tárgyát képező támogatást csak a 6. cikkben megállapított eljárást követően lehet nyújtani, 2002. július 22. után pedig egyáltalán nem folyósítható."

7 A támogatási kódex 2–5. cikkei szerint — bizonyos feltételek mellett — a kutatási és fejlesztési támogatások (2. cikk), a környezetvédelmi támogatások (3. cikk), az acélipari létesítmények bezárásához nyújtott támogatások, valamint az általános szabályok által előírt, Görögországban található vállalkozásoknak nyújtott regionális támogatások (5. cikk) összeegyeztethetőnek minősülhetnek a közös piaccal.

8 A támogatási kódex „Eljárás" című 6. cikke alapján az említett kódex 2–5. cikkeiben szereplő támogatások nyújtására, és állami források acélipari vállalkozások részére történő juttatására vonatkozó minden tervről értesíteni kell a Bizottságot, amely értékeli ezek közös piaccal való összeegyeztethetőségét. Ugyanezen rendelkezés (4) bekezdésének első albekezdése alapján a tervezett intézkedések csak akkor alkalmazhatók, ha azokat a Bizottság jóváhagyta, és ha azok a Bizottság által megállapított feltételeknek megfelelnek.

9 A támogatási kódex 6. cikkének (5) bekezdése szerint:

„Amennyiben a Bizottság úgy véli, hogy egy adott pénzügyi intézkedés az (1) bekezdés értelmében állami támogatást képez, vagy kételkedik abban, hogy valamely támogatás összeegyeztethető-e a határozat rendelkezéseivel, tájékoztatja az érintett tagállamot, és felhívja az érdekelt feleket, valamint a többi tagállamot, hogy terjesszék elő észrevételeiket. Amennyiben az észrevételek kézhezvétele után, miután lehetőséget adott az érintett tagállamnak arra, hogy ezekre válaszoljon, a Bizottság úgy találja, hogy a kérdéses intézkedés a határozat rendelkezéseivel össze nem egyeztethető támogatás, a javasolt intézkedés értékeléséhez szükséges információ kézhezvételétől számított három hónapon belül meghozza határozatát. A Szerződés 88. cikke továbbra is alkalmazandó, amennyiben valamely tagállam nem tartja be a határozatot."

10 A támogatási kódex 6. cikke (6) bekezdésének szövege a következő:

„Amennyiben a Bizottság nem kezdeményezi az (5) bekezdésben előírt eljárást vagy egyéb módon nem közli állásfoglalását bármely terv bejelentésének kézhezvételétől számított két hónapon belül, a tervezett intézkedések hatályba léptethetők, feltéve, hogy a tagállam előzetesen tájékoztatja a Bizottságot e szándékáról. Amennyiben a Bizottság kikéri a tagállamok véleményét, a (3) bekezdés szerint a kérdéses határidő három hónapra hosszabbodik."

A nemzeti szabályozás

11 A társasági adóról szóló, 1995. december 27-i 43/1995. sz. spanyol törvény (*Boletín Oficial del Estado* 310. sz., 1995. december 28., a továbbiakban: 43/1995 törvény)

„Exporttevékenység utáni levonás" című 34. cikke, amely szinte szó szerint átveszi a társasági adóról szóló, 1978. december 27-i 61/1978. sz. spanyol törvény (*Boletín Oficial del Estado* 132. sz., 1978. december 30.) 26. cikkét, így rendelkezik:

„(1) Az exporttevékenységet folytató vállalkozások a fizetendő adó összegéből a következő levonásokkal élhetnek:

a) külföldi fióktelep vagy állandó telephely létrehozása, valamint külföldi társaságok részesedésének visszavásárlása vagy termékek és szolgáltatások exportjához közvetlenül kapcsolódó olyan leányvállalatok alapítása során a ténylegesen megvalósult befektetéseket terhelő adó 25%-a [...], ahol a vagyoni hozzájárulás mértéke meghaladja a leányvállalat tőkéjének 25%-át [...];

b) termékek forgalomba hozatalának, külföldi piacok megnyitásának és felmérésének, valamint a vásárokon, kiállításokon és más hasonló rendezvényeken — beleértve a spanyolországi nemzetközi jellegű vásárokat is — való részvételnek a több évre tervezett reklámköltsége címén kifizetett összeg 25%-a."

12 Álava, Biscaye és Guipúzcoa pénzügyi autonómiával rendelkező történelmi területei pénzügyi szabályozásukban átvették a 43/1995 törvény 34. cikkében előírt exporttevékenységek utáni adólevonást (a továbbiakban: vitatott intézkedések).

13 A levonás összességében a következő módon történik: a 35%-os általános adókulcs a tevékenység nyereségére alkalmazandó, és megadja az adó végösszegét, amellyel szemben a nemzetközi kettős adóztatás elkerülését szolgáló könnyítések és levonások (a továbbiakban: a korrigált adó pozitív végösszege) elszámolhatók. Az „egyes tevékenységek utáni levonások" — amelyek között az exporttevékenységek utáni levonás is szerepel — összege a korrigált adó pozitív végösszegének 35%-ára korlátozódik. Így tehát a fizetendő adó nettó összege a maximális engedélyezett levonások alkalmazása után az adó végösszegéből állapítható meg.

A megtámadott határozat elfogadását megelőző eljárás

14 A Bizottság 1996. április 16-i levelében tájékoztatást kért a spanyol hatóságoktól a „spanyol acélipari vállalkozásoknak [esetlegesen] nyújtott exporttámogatásokat" illetően.

15 A fent említett hatóságok 1996. június 24-i levelükben közölték a Bizottsággal, hogy a 43/1995 törvény 34. cikke általános rendelkezés, amelyet minden adóalany közvetlenül, bármely állami szerv beavatkozása nélkül alkalmaz.

16 A Bizottság 1997. augusztus 7-i levelében tájékoztatta a spanyol kormányt határozatáról, amely szerint a támogatási kódex 6. cikkének (5) bekezdésében meghatározott eljárást kezdeményez. Ezt a határozatot az *Európai Közösségek Hivatalos Lapja* 1997. október 31-i számában tették közzé (HL C 329., 4. o.), és felkérték az érdekelt feleket, hogy az e közzétételt követő egy hónapon belül terjesszék elő észrevételeiket.

17 Tekintve, hogy a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a vitatott intézkedések az EK-Szerződés hatálya alá tartózó ágazatokat is érintenek, valamint hogy ezen intézkedések legtöbbje a Spanyol Királyság Európai Közösségekhez való csatlakozásának időpontjában hatályos volt, a Bizottság a fent említett szerződés alapján nyújtott támogatásokat létező állami támogatásoknak minősítette. Ugyanakkor az ESZAK-Szerződés keretében az említett intézkedések új támogatásnak minősülnek.

18 A spanyol hatóságok 1997. október 13-i levelükben megismételték a támogatási kódex 6. cikkének (5) bekezdésében előírt eljárás megindítása előtt már kifejtett álláspontjukat, miszerint e vitatott intézkedések nem minősülnek állami támogatásoknak. Ezen intézkedéseket legfeljebb létező támogatásoknak lehet tekinteni.

19 Az említett eljárás keretében a Bizottság három egyesülettől kapott észrevételeket, így a Vállalkozói Szervezetek Spanyol Szövetségétől, az Unión de Empresas Siderúrgicastól (a továbbiakban: Unesid) és a Wirtschaftsvereinigung Stahltól, amelyekre a spanyol hatóságok 1998. március 16-i levelükben válaszoltak.

A megtámadott határozat

20 A Bizottság 2000. október 31-én elfogadta a megtámadott határozatot. E határozat első két cikkének szövege a következő:

„1. cikk

A Spanyolországban alapított ESZAK acélipari vállalkozásoknak Spanyolország által,

a) a társasági adóról szóló, 1995. december 27-i 43/1995 törvény 34. cikkének megfelelően;

b) a Vizcaya autonóm tartomány társasági adójáról szóló, 1996. június 26-i 3/96 Norma Foral 43. cikkének megfelelően;

c) a Guipúzcoa autonóm tartomány társasági adójáról szóló, 1996. július 4-i 7/1996 Norma Foral 43. cikkének megfelelően vagy;

d) az Álava autonóm tartomány társasági adójáról szóló, 1996. július 5-i 24/1996 Norma Foral 43. cikkének megfelelően

nyújtott minden támogatás összeegyeztethetetlen a szén és acél közös piacával.

2. cikk

Spanyolország haladéktalanul elfogadja a megfelelő intézkedéseket, hogy elkerülje azt, hogy a Spanyolországban alapított ESZAK acélipari vállalkozások részesüljenek az 1 cikkben említett támogatásokban [a továbbiakban: a szóban forgó támogatások]."

21 A Bizottság mindazonáltal — többek között az általa hasonló nemzeti intézkedések kapcsán a múltban képviselt eltérő álláspont és a vizsgálati eljárásnak a Spanyol Királyságnak fel nem róható elhúzódása miatt — nem rendelte el a szóban forgó támogatásoknak az azokból részesülő acélipari vállalkozások általi visszafizetését, mivel „még a legkörültekintőbb és legjobban tájékozott acélipari vállalkozások sem

láthatták előre, hogy az érintett pénzügyi rendelkezéseket az ESZAK-Szerződés 4. cikkével ellentétes állami támogatásnak minősítik, és mivel jogosan hivatkozhattak a bizalomvédelem elvére" (a megtámadott határozat indokolásának 28. pontja).

22 A Spanyol Királyság e körülmények között nyújtotta be a jelen keresetet.

23 A Bíróság elnöke 2001. június 13-i végzésével elfogadta a Diputación Foral de Álava, a Diputación Foral de Vizcaya, a Diputación Foral de Guipúzcoa, a Juntas Generales de Guipúzcoa és a Gobierno del País Vasco (a továbbiakban: baszk hatóságok) beavatkozását a Spanyol Királyság kereseti kérelmének támogatására.

24 Ugyanaznapi végzésével szintén elfogadta az Unesid beavatkozását a Spanyol Királyság kereseti kérelmének támogatására.

A felek kérelmei

25 A Spanyol Királyság azt kéri a Bíróságtól, hogy:

— semmisítse meg a megtámadott határozatot, és

— kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

26 A Bizottság azt kéri a Bíróságtól, hogy:

— utasítsa el a keresetet, és

— kötelezze a Spanyol Királyságot a költségek viselésére.

27 A baszk hatóságok azt kérik a Bíróságtól, hogy:

— nyilvánítsa a keresetet megalapozottnak,

— semmisítse meg a megtámadott határozatot, és

— kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére, beleértve azokat is, amelyek a jelen beavatkozással kapcsolatban merülnek fel.

28 Az Unesid azt kéri a Bíróságtól, hogy:

— nyilvánítsa beavatkozási kérelmét alakilag és a határidőt illetőleg elfogadhatónak,

— semmisítse meg a megtámadott határozatot, és

— kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

A keresetről

29 Keresetének alátámasztására a Spanyol Királyság a következő három jogalapra hivatkozott:

— a támogatási kódex 6. cikkének (5) bekezdésében meghatározott vizsgálati eljárás szabályainak megsértésére;

— az ESZAK 15. cikk első bekezdésében megállapított indoklási kötelezettség megsértésére, és

— az ESZAK 4. cikk c) pontjának megsértésére.

30 A beavatkozó felek több kiegészítő jogalapot vetnek fel a Spanyol Királyság kereseti kérelmének alátámasztására.

Az első jogalapról

A felek érvei

31 Az első jogalappal a spanyol kormány a Bizottsággal szemben azt kifogásolja, hogy a támogatási kódex 6. cikke (5) bekezdésének megfelelően a megtámadott határozat elfogadásához rendelkezésére álló, a vitatott intézkedések elemzéséhez szükséges információk kézhezvételétől számított három hónapos határidőt az nem vette figyelembe. Jelen esetben ezt a határozatot közel két évvel és nyolc hónappal azt követően fogadták el, hogy a Bizottságnak már rendelkezésére állt minden olyan információ, amely szükséges volt ahhoz, hogy eldöntse, ezen intézkedések összeegyeztethetők-e a Szerződéssel.

32 Ezzel a Bizottság megsértette a jogbiztonság és a bizalomvédelem elveit, valamint a védelemhez való jogot. A spanyol kormány ebben a tekintetben úgy érvel, hogy az eljárásban való késlekedés időben teljesen elszigetelte a vizsgálatot, ami pedig az ilyen eljárás alapját képezi. Ezenkívül a Bizottság által folytatott vizsgálat befejezésekor tanúsított elhúzódó hallgatás arra engedett következtetni, hogy a Bizottság nem kifogásolja a vizsgált intézkedéseket. Másfelől ez utóbbi nem hivatkozott semmilyen belső vagy külső eljárási cselekményre vagy vizsgálatra, sem más olyan okra, amely igazolhatta vagy megmagyarázhatta volna e késedelmet.

33 A spanyol kormány hozzáteszi, hogy a megtámadott határozatban a Bizottság lemondott a szóban forgó támogatások visszafizetésének elrendeléséről. Ha az acélipari vállalkozások jogosan úgy tekinthetik, hogy a vitatott intézkedések a vizsgálati eljárás előtt és alatt nem képeztek a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatást, ennek annál inkább vonatkoznia kellene az érintett tagállamra.

34 A beavatkozó felek egyetértenek a spanyol kormány érvelésével.

35 A Bizottság megkésett viszonválaszában szereplő magyarázata — amely szerint a megtámadott határozat meghozatala során fellépő késedelem oka a tágállamok szabályozására vonatkozó vizsgálat megindítása volt, amelynek célja annak feltárása, hogy a többi tagállamban léteznek-e a szóban forgóval megegyező típusú exporttámogatások — nem meggyőző, mivel nem határozza meg azt az okot, amely miatt a többi tagállamban alkalmazott intézkedésekre vonatkozó információk megszerzésére irányuló eljárás igazolhatja a vitatott intézkedésekkel szemben indított eljárás késedelmét.

36 A baszk hatóságok szintén kétségbe vonják a Bizottság azon állítását, amely szerint a támogatások tilalmának általános elvére tekintettel ez utóbbinak már nem áll módjában a szóban forgó támogatásokat engedélyezni, ha a támogatási kódex 6. cikkének (5) bekezdésében előírt határidő be nem tartásának az lenne a következménye, hogy a határozathozatal lehetetlenné válik. Ez az érv azon a hibás feltételezésen alapul, amely szerint támogatásokról van szó, amelyek — mint ilyenek — megkövetelik az alkalmazáshoz szükséges engedélyezést. Ugyanakkor a kérdés pontosan az, hogy a vitatott intézkedések támogatásnak minősülnek-e vagy sem. A Bizottság pedig ennek megítélésére nem rendelkezhet korlátlan határidővel.

37 Ebben a tekintetben az Unesid hozzáteszi, hogy a megtámadott határozat semmibe vette nemcsak a támogatási kódex 6. cikkének (5) bekezdésében szereplő három hónapos határidőt, hanem a Bizottság rendelkezésére álló ésszerű határidőt is arra, hogy magát a vizsgálati eljárást megindítsa. Párhuzamot vonva a 120/73. sz. Lorenz-ügyben 1973. december 11-én hozott ítélettel (EBHT 1973., 1471. o.), valamint az Elsőfokú Bíróság által a T-213/95. és T-18/96. sz., SCK és FNK kontra Bizottság egyesített ügyekben 1997. október 22-én hozott ítélet (EBHT 1997., II-1739. o.) 55. pontjával, az Unesid megjegyzi, hogy a Bizottság annak ellenére hagyta, hogy Spanyolországnak a Közösségekhez való csatlakozását követően több mint tizenkét év elteljen, mielőtt az eljárást megindította volna, hogy a csatlakozás alkalmával hivatalosan értesítették a 43/1995 törvény 34. cikkéről és a vitatott intézkedésekről. Úgyszintén ebből az okból kifolyólag, a Bizottság semmibe vette a gondos ügyintézés szabályait.

38 Az Unesid szerint a Bizottságnak különleges indokolási kötelezettsége állt fenn azon körülményeket illetően, amelyek arra késztették, hogy megváltoztassa álláspontját, valamint kijelentse, hogy a fent említett intézkedések — amelyek alkalmazása ellen a Bizottság soha nem emelt kifogást — összeegyeztethetetlenek a Szerződéssel.

39 A Bizottság vitatja azt az értelmezést, amely szerint a támogatási kódex 6. cikkének (5) bekezdésében írt három hónapos határidő be nem tartása az eljárás érvénytelenségét vonja maga után. Jelen esetben szerinte semmi nem enged arra következtetni, hogy e határidő betartásával, a megtámadott határozat tartalma eltérő, és különösen a Spanyol Királyság számára kedvező lett volna. Ebben a helyzetben nem lehet szó a lényeges eljárási szabályok és a kontradiktórius eljárás elvének megsértéséről.

40 A spanyol kormány állítása — mely szerint a késedelem befolyásolta a Bizottság által indított vizsgálat kimenetelét — úgyszintén minden alapot nélkülöz, mivel nem fejtette ki, melyek azok a változások, amelyek az észrevételek előterjesztése és a megtámadott határozat elfogadása közötti időszakban ténylegesen bekövetkeztek, és amelyek befolyásolhatták volna e megtámadott határozat tartalmát.

41 A Bizottság továbbá hivatkozik az ESZAK 4. cikk c) pontjának egyértelmű megfogalmazására, amely úgy rendelkezik, hogy az államok által bármilyen formában nyújtott támogatások vagy segélyek a szén és acél közös piacával összeegyeztethetetlenek, következésképpen a Közösségen belül eltöröltnek és tiltottnak tekintendők. Specifikus, a támogatás összeegyeztethetőségét kimondó bizottsági határozat hiányában tehát nincs jogi bizonytalanság, hiszen ebben az esetben a támogatást a Szerződéssel összeegyeztethetetlennek, ennélfogva tiltottnak kell tekinteni.

42 A bizalomvédelem elvének állítólagos megsértésével kapcsolatban a Bizottság azt az észrevételt teszi, hogy sosem adott semmilyen biztosítékot arra vonatkozóan, hogy a vitatott intézkedések nem minősülnek támogatásnak. Mindenesetre a támogatások visszafizetéséről lemondó határozattal sem szeghette meg ezt az elvet.

43 A Bizottság továbbá vitatja a fent hivatkozott Lorenz-ügyben hozott ítélettel való összehasonlítást. Valójában, míg ez az ítélet a Bizottsággal közölt támogatási tervek vizsgálati eljárására vonatkozik, addig a megtámadott határozatot a nemzeti hatóságok által már nyújtott támogatásokra vonatkozó eljárás keretében fogadták el. A Bizottság szerint jóllehet jogos az, hogy a fenti ítélet által említett két hónapos határidő annak elkerülése végett elévülési határidő, hogy a támogatási terv ne maradjon függőben a végtelenségig, a már kifizetett támogatások vizsgálata során az ilyen védelem nem szükséges.

44 A fent idézett SCK és FNK kontra Bizottság ügyben hozott ítéletre való hivatkozást illetően a Bizottság kiemeli, hogy ezen ítélet 57. pontjából az következik, hogy „a közigazgatási eljárás időtartamának ésszerű jellegét minden ügy sajátos körülményeinek függvényében állapítják meg". Jelen esetben, az ügy bonyolultságára tekintettel, a megtámadott határozat elfogadásának határideje nem ésszerűtlen.

45 A Bizottság kifejti, hogy a megtámadott határozat elfogadásának késedelme a tagállamok összességének szabályozását érintő, annak ellenőrzése végett indított vizsgálattal magyarázható, hogy a tagállamok nyújtottak-e ugyanolyan típusú exporttámogatásokat, mint amelyeket Spanyolországban a vitatott intézkedésekkel biztosítottak.

46 A Bizottság hozzáteszi, hogy az Unesid állítása — amely szerint a megtámadott határozat olyan eljárás eredménye, amely maga is ésszerű határidőn kívül indult — nem valós tényen alapul, a Spanyol Királyság hivatalosan soha nem értesítette a

Bizottságot a vitatott intézkedéseket érintő tervezetekről. Valójában a Bizottság által — a Spanyol Királyságnak a Közösségekhez való csatlakozását megelőző tárgyalások során — kapott tájékoztatás a létező támogatásokra vonatkozott. Ezenkívül e tájékoztatást az állami támogatásoknak az EGK-Szerződés szemszögéből való elemzése keretében adták.

47 Végül a Bizottság úgy érvel, hogy az ESZAK 4. cikk c) pontja a támogatások tilalmát mondja ki, amit a támogatási kódex által előírt eljárás szerint csak a Bizottság oldhat fel. Ha a fenti kódex 6. cikkének (5) bekezdésében említett határidő be nem tartásának egyetlen következménye az lenne, hogy lehetetlenné tenné a határozathozatalt, a Bizottság — e rendelkezés alkalmazásával — nem lenne képes lezárni a megindított eljárást anélkül, hogy ne hagyná figyelmen kívül az ESZAK-Szerződés által megállapított tilalmi elvet.

48 E körülmények között új eljárás indítására lenne szükség. Ugyanakkor ez a megoldás nem felel meg az eljárás gazdaságossága elvének, mivel az új határozat csak megismételné az előző határozat tartalmát.

A Bíróság álláspontja

49 Nem vitatott, hogy amikor a megtámadott határozatot elfogadták, a támogatási kódex 6. cikkének (5) bekezdésében előírt három hónapos határidő lejárt.

50 Mégis a C-5/01. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 2002. december 12-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-11991. o.) 60. pontjából az következik, hogy a fent említett határidő nem tekinthető jogvesztő határidőnek, amelynek a lejárta után a Bizottság nem nyilatkozhat a tervezett támogatási intézkedéseknek a Szerződéssel való összeegyeztethetőségéről.

51 Valójában — tekintettel az általános összefüggésre, amelybe e határidő illeszkedik, valamint az általa elérni kívánt célra — abban az esetben, ha a Bizottság e határidőn belül nem hoz határozatot, egyrészt az érintett tagállam nem hajthatná végre az említett támogatási intézkedéseket, másrészt lehetetlenné válna számára, hogy evégett a Bizottság által indított eljárás keretében megkapja utóbbi engedélyező határozatát. Az ilyen helyzet ellentétes az állami támogatásokra vonatkozó szabályok rendeltetésével, mivel a Bizottság engedélyét csak a támogatási kódex alapján indított új eljárás befejezésekor lehetne megszerezni, aminek következtében az késleltetné a Bizottság határozathozatalát, anélkül hogy további garanciát kínálna az érintett tagállamnak (fent hivatkozott Belgium kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 58. és 59. pontja).

52 Természetesen, miután 1996 áprilisában a vizsgálati eljárást megindították, a Bizottság a gondos ügyintézés elvének megfelelően az érintett tagállam, az érdekelt felek és esetleg más tagállamok észrevételeinek kézhezvételétől számított ésszerű határidőn belül köteles volt meghozni a végleges határozatot. A vizsgálati eljárás túl hosszú időtartama valóban alkalmas arra, hogy az eljárás alá vont tagállam számára megnehezítse a Bizottság érveinek cáfolatát, és ekképpen sértse a védelemhez való jogot (lásd különösen az EK 226. cikkben előírt, pert megelőző eljárás kapcsán a C-207/97. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 1999. január 21-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-275. o.] 25. pontját).

53 E tekintetben az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az igazgatási eljárás időtartamának ésszerű jellegét minden ügy sajátos körülményeinek, és különösen az ügy összefüggéseinek, a Bizottság által folytatott eljárás különböző szakaszainak, az

eljárás folyamán a felek által tanúsított magatartásnak, az összetettségnek, valamint a különböző érdekelt felek számára az ügy tétjének a függvényében kell értékelni (lásd a fent hivatkozott SCK és FNK kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 57. pontját, és analóg módon az igazságszolgáltatási eljárás kapcsán a C-185/95. P. sz., Baustahlgewebe kontra Bizottság ügyben 1998. december 17-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-8417. o.] 29. pontját].

54 Jelen esetben elég megállapítani, hogy a vitatott intézkedéseket érintő eljárás megkövetelte a Bizottságtól a spanyol jog, valamint egyéb igen összetett ténybeli és jogi kérdések alapos tanulmányozását abból az okból, hogy ezek az intézkedések nemcsak az acélipari vállalkozásokat, hanem minden spanyol vállalkozást érintenek.

55 Jogos továbbá az is, hogy olyan pénzügyi természetű intézkedések esetén, amelyeknek az ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti támogatásként való minősítése nem magától értetődő, a Bizottság hasznosnak ítélte meg, hogy vizsgálatot indítson minden tagállam tekintetében annak ellenőrzése céljából, hogy jogi szabályozásuk tartalmaz-e ugyanolyan típusú intézkedéseket, mint amilyeneket Spanyolországban fogadtak el.

56 Ezenkívül a vizsgálati eljárásban a Bizottság többek között figyelembe vette a Spanyol Királyságnak fel nem róható késedelmet, lemondva arról, hogy elrendelje a szóban forgó, acélipari vállalkozásoknak nyújtott támogatások visszafizetését.

57 Mindazonáltal a spanyol kormány nem állapította meg, hogy a vizsgálati eljárás időtartama a fenti körülmények tekintetében milyen alapon lenne jogsértő egyrészt a jogbiztonság és a bizalomvédelem elve, másrészt a spanyol kormány védelemhez való joga tekintetében.

58 Valójában — amint azt a Bizottság joggal állapította meg — a spanyol kormány egyáltalán nem igazolta azt a feltevést, amely szerint jelen esetben az eltelt idő idejétmúlttá tette volna a megtámadott határozat meghozatalához vezető vizsgálatot, és sértette volna a védelemhez való jogot, valamint nem fejtette ki pontosan azt az okot, amiért az eljárás újraindítása lehetővé tette volna a Bizottság számára, hogy más, a Spanyol Királyság számára kedvezőbb határozatot hozzon.

59 Az előzőekből következik, hogy az első jogalapot, mint megalapozatlant, el kell utasítani.

A második jogalapról

A felek érvei

60 Második jogalapjával a spanyol kormány a Bizottsággal szemben azt kifogásolja, hogy a vitatott intézkedések tekintetében nem indokolta meg álláspontjának radikális megváltoztatását. Míg kezdetben a Bizottság úgy ítélte meg, hogy ezek az intézkedések — amelyeket a Spanyol Királyságnak a Közösségekhez való csatlakozása során közöltek vele, és amint az a megtámadott határozat indokolásának 26. pontjából következik — nem tartoznak a támogatás fogalma alá, ezt követően úgy vélte, hogy a szerződéssel összeegyeztethetetlen támogatásról van szó.

61 Másrészt a megtámadott határozat egyáltalán nem tartalmaz a fent említett, az exportált nemzeti termékek versenyképességére és különösen az árképzésre vonatkozó intézkedések következményét igazoló tényt, különösen arra vonatkozóan, hogy az intézkedés kárt okozott a spanyol társaságiadó-törvény hatálya alá nem tartozó vállalkozásoknak, ami egészében véve megkövetelte a nemzeti adózási szabályok vizsgálatát.

62 A Bizottság azzal érvel, hogy a megtámadott határozat elfogadása előtt soha nem erősítette azt meg, hogy a vitatott intézkedések nem minősülnek támogatásoknak, ily módon ebben a tekintetben nem kell megindokolnia a magatartásváltozást.

63 Ezenkívül a megtámadott határozat eleget tesz a Bíróság értelmezése szerinti indokolási kötelezettségnek, mivel tartalmazza a vitatott intézkedések „ESZAK-támogatásokként" való minősítését érintő bizottsági érvelést. Ez az indokolás a spanyol kormány számára lehetővé teszi azt, hogy megértse azokat az okokat, amelyek miatt a Bizottság e határozatot elfogadta, a Bíróság számára pedig azt, hogy a határozat elfogadásának jogszerűségét ellenőrizze.

64 Voltaképpen a spanyol kormány által említett indokolási hiányosságoknak nincs köze az állami támogatások létezésének feltételeihez. Valójában ahhoz, hogy valamely intézkedés a közösségi jog szempontjából állami támogatásnak minősüljön, nem szükséges az, hogy hátrányt okozzon az esetleges versenytársaknak, az azonban igen, hogy kedvezményezettjeit gazdasági előnyben részesítse. Tehát a társasági adó összegének csökkentése anélkül is megfelel e feltételnek, hogy a különböző tagállamokban a termelési költségek és az adóteher tanulmányozására szükség lenne. Ezenkívül az ESZAK-Szerződés keretében nem feltétlenül szükséges a vitatott intézkedések versenyre gyakorolt hatásának elemzése (lásd az Elsőfokú Bíróság T-129/95., T-2/96. és T-97/96. sz., Neue Maxhütte Stahlwerke és Lech-Stahlwerke kontra Bizottság egyesített ügyekben 1999. január 21-én hozott ítéletének [EBHT 1999., II-17. o.] 99. pontját és a Bíróság C-111/99. P. sz., Lech-Stahlwerke kontra Bizottság ügyben 2001. január 25-én hozott végzésének [EBHT 2001., I-727. o.] 41. pontját).

65 Következésképpen a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az exportált nemzeti termékek versenyképessége tekintetében nem köteles elemezni a vitatott intézkedések hatásainak hiányát. Így tehát nem szegte meg az indokolási kötelezettséget.

A Bíróság álláspontja

66 Meg kell állapítani, hogy a Spanyol Királyság által előadott, a megtámadott határozat indokolásának hiányára alapított második jogalap két részből áll: egyrészt, amely a szóban forgó támogatások létét és közös piaccal való összeegyeztethetőségét illető bizottsági álláspont állítólagos változására vonatkozik, másrészt, amely egyes olyan feltételeket érint, amelyeknek a vitatott intézkedéseknek azért kell megfelelniük, hogy az ESZAK 4. cikk c) pontja alapján támogatásoknak minősüljenek.

— A második jogalap első részéről

67 Utalni kell arra, hogy az ESZAK 4. cikk c) pontja szerint az államok által bármely formában nyújtott támogatások vagy segélyek a szén és acél közös piacával kivétel nélkül összeegyeztethetetlenek, következésképpen a Közösségen belül eltöröltnek és tiltottnak tekintendők.

68 Az ESZAK 95. cikk alapján elfogadott támogatási kódex — kimerítően felsorolt esetekben és az előírt eljárásnak megfelelően — mégis engedélyezi az acéliparnak nyújtott támogatásokat. Az említett kódex 6. cikkének (4) bekezdése különösképpen azt írja elő, hogy a tervezett intézkedéseket csak a Bizottság jóváhagyásával lehet végrehajtani. Ugyanezen cikk (6) bekezdése kifejezetten csorbítja ezt a szabályt, mivel úgy rendelkezik, hogy ezeket az intézkedéseket végre lehet hajtani, ha az említett cikk (5) bekezdésében írt eljárást a Bizottság nem indította meg, vagy bármilyen tervezet kézhezvételétől számított két hónapon belül bármely más módon nem ismerteti az álláspontját, feltéve, hogy a tagállam a Bizottságot e szándékáról előzetesen értesítette (a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet 54. pontja).

69 Tehát azon esetek, amelyekben támogatásokat lehet nyújtani az acéliparnak, kivételt képeznek azon szabály alól, amely szerint e támogatások tiltottnak tekintendők, és folyósításuk elvileg csak a Bizottság kifejezett határozata alapján engedélyezett (a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet 55. pontja).

70 Márpedig jelen esetben a Bizottság soha nem fogadott el a szóban forgó támogatásnyújtást kifejezetten engedélyező határozatot. Ebben a tekintetben az Európai Parlament egyik tagja által írásban feltett kérdésre a versenyügyekkel megbízott biztos által 1996 júniusában adott válasz — amit a megtámadott határozat indokolásának 26. pontjában idéznek — nem szólt a vitatott intézkedések ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti támogatásokként való minősítéséről.

71 E körülmények között nem beszélhetünk a spanyol kormány által a Bizottsággal szemben kifogásolt magatartásváltoztatásról, ebben a tekintetben nem kell indokolni a megtámadott határozatot.

72 A második jogalap első részének tehát nincs ténybeli alapja, és el kell utasítani.

— A második jogalap második részéről

73 Az EK 253. cikkre vonatkozó, és az ESZAK 15. cikkre alkalmazható állandó ítélkezési gyakorlat szerint a fent említett rendelkezés által megkövetelt indokolást a szóban forgó aktus természetéhez kell igazítani, és ebből az indokolásból világosan és egyértelműen ki kell tűnnie az intézmény — mint a kifogásolt aktus kibocsátója — érvelésének, oly módon, hogy az az érintettek számára lehetővé tegye a meghozott intézkedések indokainak megismerését, a közösségi bíróság számára pedig a felülvizsgálat gyakorlását. Az indokolással szemben nem követelmény az, hogy minden releváns ténybeli és jogi elemet részletezzen, mivel azt a kérdést, hogy valamely aktus indokolása megfelel-e az EK 253. cikk követelményeinek, nemcsak

annak szövege, hanem összefüggései, valamint az érintett ügyben irányadó jogszabályok összessége tekintetében kell értékelni (lásd többek között a C-56/93. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1996. február 29-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-723. o.] 86. pontját, a C-367/95. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-1719. o.] 63. pontját, a C-310/99. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2002. március 7-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-2289. o.] 48. pontját és a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben 2002. december 12-én hozott ítélet 68. pontját).

74 Ebben a tekintetben jelen esetben elég megállapítani, hogy a megtámadott határozat indokolásának 17–21. pontjaiban világosan és egyértelműen jeleníti meg a vitatott intézkedéseknek az ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti „támogatásként" való minősítésére vonatkozó bizottsági érvelést.

75 A spanyol kormány által emelt — a vitatott intézkedéseknek az exportált nemzeti termékek versenyképességére gyakorolt hatásával és ezen intézkedések sajátosságával kapcsolatos — kifogások nem a lényeges alaki feltételt képező, és — ahogyan az fent megállapításra került — a jelen esetben maradéktalanul teljesülő indokolási kötelezettség tiszteletben tartására vonatkoznak, hanem a megtámadott határozat érdemi jogszerűségére. Az ilyen jellegű kifogások vizsgálatára különösen a harmadik jogalap keretében kerül sor, amelyre alapozva a spanyol kormány újra a nemzeti termékek versenyképességének, illetve a fent említett intézkedések sajátos jellegének kérdéseire hivatkozik.

76 A második jogalap második részét, mint megalapozatlant, el kell utasítani.

77 Az előzőekből az következik, hogy a második jogalapot egészében véve el kell utasítani.

A harmadik jogalapról

78 Ez a jogalap szintén két részből áll.

— A harmadik jogalap első részéről

A felek érvei

79 A harmadik jogalap első részében a spanyol kormány azt kifogásolja, hogy a Bizottság hibát követett el, amikor az állami támogatásoknak az ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti fogalmát ugyanolyan tágan értelmezte, mint az EK 87. cikk szerinti állami támogatásokét. Minthogy azonban az ESZAK-Szerződés anélkül tiltja automatikusan a támogatásokat, hogy a versenyre gyakorolt hatásuk vizsgálatát előírná, és nem szabályozza, nem is érinti a létező támogatásokat, minden támogatás, legyen az korábbi vagy későbbi az érintett tagállamnak a Közösségekhez való csatlakozásánál, ugyanúgy tiltottnak tekintendő.

80 E feltételek mellett — az ESZAK-Szerződés összefüggésében — a támogatás fogalmát nem lehet olyan tágan értelmezni, mint az EK-Szerződésben, anélkül hogy működési zavart ne okozna, mint ahogy jelen esetben a megtámadott határozat visszamenő hatályának hiányáról alkotott bizottsági álláspont ezt tanúsítja.

81 A spanyol kormány szerint az ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti tiltott támogatás minősítésnek tehát lehetőség szerint könnyen alkalmazhatónak kell lennie, és az kizárólag a közvetlen beavatkozásokra vonatkozik, ahogy az egyébként a támogatási kódex 1. cikkének (2) bekezdésében szereplő meghatározásból következik.

82 Az ESZAK 67. cikk megerősíti ezt az értelmezést, tekintve hogy a tagállamok minden — az ESZAK 4. cikk c) pontjában kimondott tiltás által nem érintett, de a szén- és acéliparban a verseny feltételeinek jelentős torzítására alkalmas — cselekményére kifejezetten vonatkozik (a 30/59. sz., De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg kontra Főhatóság ügyben 1961. február 23-án hozott ítélet [EBHT 1961., 1., 43. o.]). Az ESZAK e 67. cikke előírja, hogy az ilyen intézkedés káros következményeit megfelelő támogatás nyújtása ((2) bekezdés első franciabekezdése), az érdekelt tagállamhoz intézett olyan ajánlás, hogy hozza meg azokat az intézkedéseket, amelyek a megítélése szerint a leginkább összeegyeztethetők saját gazdasági egyensúlyával ((2) bekezdés második francia bekezdése), vagy más „szükséges ajánlás" ((3) bekezdés) kiegyenlítheti. A spanyol kormány azt az észrevételt teszi, hogy a Bíróság szerint a fent említett cikkek két különböző területet érintenek, egyrészt tiltják és eltörlik a beavatkozást a tagállamok számára olyan kérdésekben, amelyeket a szerződés a közösség hatáskörébe utal, másrészt igyekeznek elhárítani azokat a versenyellenes akadályokat, amelyeket a tagállamok az általuk megőrzött hatáskör gyakorlásával továbbra is támaszthatnak (a fent hivatkozott De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg kontra Főhatóság ügyben hozott ítélet, 47. o.). E körülmények között, amennyiben a Bizottság úgy ítélné meg, hogy a vitatott intézkedések jelentős torzító hatást gyakorolnának a versenyfeltételekre, az ESZAK 67. cikk, és nem az ESZAK 4. cikk c) pontja alapján kellene eljárnia.

83 A baszk hatóságok szerint ugyanebben az értelemben az ESZAK 4. cikk c) pontja csak az acélipari vállalkozásoknak vagy a szénkitermelésnek és az acél-előállításnak nyújtott támogatásokra vonatkozik. E rendelkezés alapján a közvetlen szubvenció mégis támogatást képez, még akkor is, ha „vízszintesen" nyújtották, azaz az ESZAK-Szerződés hatáskörébe tartozó vállalkozásoknak (a továbbiakban: ESZAK-vállalkozások) ugyanúgy, mint más vállalkozásoknak. Ugyanakkor támogatásnak nem minősülő beavatkozás, nevezetesen adóintézkedés — a fent említett cikk alapján — kizárólag akkor képezhet támogatást, ha az intézkedés kifejezetten az ESZAK-vállalkozásokra vagy a szénkitermelésre és az acé-előállításra vonatkozik.

84 Ha a Bizottság feltevését követnénk, az ESZAK-Szerződés alapján minden — az ESZAK- és egyéb vállalkozásokra egyaránt alkalmazható vízszintes adórendszer alkalmazási körébe tartozó — adólevonás tiltott lenne, mert fennáll annak a veszélye, hogy az acélipari vállalkozásokat jobban megadóztatnák, mint a többi vállalkozást, amelyek tekintetében a szóban forgó adóintézkedés csak akkor lenne tiltott, ameny-

nyiben érinti a kereskedelmet, vagy alkalmas a verseny torzítására. Nyilvánvalóan ellentétes lenne az ilyen értelmezés az említett Szerződés célkitűzéseivel, különösen annak 2., 3. és 67. cikkével, amely a többi iparágra gyakorolt hatásához képest az acéliparra nézve hátrányosabb lenne.

85 A baszk hatóságok kiemelik, hogy jelen esetben a — minden iparágra alkalmazandó általános adóintézkedések által előidézett — verseny torzulása ellen vagy az ESZAK 67. cikket segítségül hívva, vagy az EK-Szerződés alapján nyújtott állami támogatásokra vonatkozó eljárással kell harcolni.

86 A Bizottság szerint a következetes ítélkezési gyakorlat alapján az ESZAK-Szerződés által említett támogatás fogalma megegyezik az EK-Szerződés keretében használttal (lásd különösen a C-200/97. sz. Ecotrade-ügyben 1998. december 1-jén hozott ítélet [EBHT 1998., I-7907. o.] 35. pontját). Ebben a tekintetben a támogatási kódex 1. cikkének (1) bekezdése kétséget kizáróan a „tagállamok vagy azok regionális [...] hatóságai által [...] finanszírozott" támogatásokra vonatkozik, és ugyanezen cikk (2) bekezdése csak a támogatás elemeinek példálózó felsorolását tartalmazza.

87 Ezenkívül az a körülmény, hogy a vitatott intézkedések horizontális jellegűek, nem foglalja magában azt, hogy nem tartoznak a támogatásoknak az ESZAK-Szerződés által létrehozott ellenőrzési rendszerébe. Ugyanakkor az a tény, hogy az ESZAK 67. cikke olyan eljárást alakít ki, amelynek célja az, hogy a szén- és acéliparban lehetővé tegye a Bizottság számára a versenyre hátrányos befolyás gyakorlására alkalmas állami intézkedések ellenőrzését, nem foglalja magában azt, hogy e Szerződés rendelkezései az állami támogatások vonatkozásában nem alkalmazhatók. Ráadásul a fent hivatkozott cikkben említett versenytorzulást a Bizottság szerint úgy kell érteni, mint a kizárólag acélipari vállalkozások közötti verseny torzulását.

88 Lehetséges, hogy a spanyol kormány úgy ítéli meg, hogy a támogatásoknak a Szerződés által bevezetett ellenőrzési rendszere nagyon szigorú, de ez a *de lege ferenda* kifogás nem alapozhat meg a kizárólag a pozitív jogot — legyen az akármilyen szigorú — alkalmazó bizottsági határozat ellen megfogalmazott megsemmisítés iránti keresetet.

— A Bíróság álláspontja

89 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az ESZAK 4. cikk c) pontja értelmében a támogatás fogalmát úgy kell értelmezni, ahogyan azt a Bíróság az EK 87. cikke kapcsán megállapította (lásd különösen a fent hivatkozott Ecotrade-ügyben hozott ítélet 35. pontját és a C-390/98. sz. Banks-ügyben 2001. szeptember 20-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-6117. o.] 33. pontját).

90 Így a támogatás fogalma általánosabb, mint a szubvencióé, mivel nemcsak az olyan pozitív juttatásokat foglalja magában, mint maguk a szubvenciók, hanem azon beavatkozásokat is, amelyek különböző formában könnyítenek azokon a terheken, amelyek normális esetben a vállalkozás költségvetését terhelik, és amelyek ugyanolyan természetűek, és azonos hatásúak, anélkül hogy a szó szoros értelmében szubvenciónak minősülnének (lásd különösen a fent hivatkozott De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg kontra Főhatóság ügyben hozott ítéletet [39. o.], a C-387/92. sz., Banco Exterior de España-ügyben 1994. március 15-én hozott ítélet [EBHT 1994., I-877. o.] 13. pontját, a fent hivatkozott Ecotrade-ügyben hozott ítélet 34. pontját, a C-143/99. sz., Adria-Wien Pipeline és Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke ügyben 2001. november 8-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-8365. o.] 38. pontját és a fent hivatkozott Belgium kontra Bizottság ügyben 2002. december 12-én hozott ítélet 32. pontját).

91 Ezenkívül a „támogatás" fogalma az ESZAK 4. cikk c) pontja értelmében szükségszerűen magában foglalja az állami forrásokból közvetve vagy közvetlenül nyújtott, az államnak vagy az e célból kijelölt vagy létrehozott szervezeteknek többletterhet jelentő előnyöket (lásd különösen a 82/77. sz. Van Tiggele-ügyben 1978. január 24-én hozott ítélet [EBHT 1978., 25. o.] 23–25. pontjait, a C-72/91. és C-73/91. sz., Sloman Neptun egyesített ügyekben 1993. március 17-én hozott ítélet [EBHT 1993., I-887. o.] 19. és 21. pontjait, a C-52/97–C-54/97. sz., Viscido és társai egyesített ügyekben 1998. május 7-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-2629. o.] 13. pontját, a fent hivatkozott Ecotrade-ügyben hozott ítélet 35. pontját és a fent hivatkozott Belgium kontra Bizottság ügyben 2002. december 12-én hozott ítélet 33. pontját).

92 Hozzá kell tenni, hogy a 6/69. és 11/69. sz. Bizottság kontra Franciaország ügyben 1969. december 10-én hozott ítélet (EBHT 1969., 523. o.) 43. pontjában a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az ESZAK 67. cikk annak során, hogy (2) bekezdése első franciabekezdésében meghatározza azon eseteket, amelyekben lehetséges a Bizottság számára, hogy az ESZAK 4. cikkétől eltérően engedélyezze támogatások nyújtását a tagállamok részére, nem tesz különbséget a szén- és acélágazat különleges támogatásai és azon egyéb támogatások között, amelyek csak valamely általánosabb intézkedés alapján alkalmazhatóak erre az ágazatra. Ezenkívül ugyanezen ítélet 44. és 45. pontjában a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az exportra vonatkozó kedvezményes viszontleszámítolási kamatláb támogatást képez, amit a Bizottság — amennyiben az ESZAK-Szerződés hatálya alá tartozó ágazatra vonatkozik — csak az ESZAK 67. cikk (2) bekezdésének első franciabekezdésében előírt körülmények között engedélyezhet.

93 Az előzőekből következik, hogy a Bizottság az ESZAK 4. cikk c) pontja alapján nem értelmezte tévesen az állami támogatások fogalmát, mivel ahhoz hasonlóan, ahogy a Bíróság az EK-Szerződés vonatkozásában megállapította, az ESZAK-Szerződés tiltott támogatásnak minősítheti még az olyan közvetett támogatási intézkedéseket is, mint a vitatott intézkedések.

94 Következésképpen a harmadik jogalap első részét, mint megalapozatlant, el kell utasítani.

— *A harmadik jogalap második részéről*

A felek érvei

95 A harmadik jogalap második részében a spanyol kormány úgy érvel, hogy a minden állami támogatást jellemző szelektív kedvezmény hiányában, a vitatott intézkedések

sem az EK-Szerződés, sem az ESZAK-Szerződés keretében nem tartoznak a támogatás fogalma alá. Ezenkívül a szelektivitást kizárólag az érintett tagállam belső keretei között kell értékelni.

96 A spanyol kormány szerint a nemcsak a vállalkozások egy csoportjára, hanem az összes vállalkozásra alkalmazható intézkedés csak akkor képez állami támogatást, amennyiben a nemzeti közigazgatásnak annak végrehajtása során szabad mérlegelési jogköre van.

97 Ugyanakkor jelen esetben a vitatott intézkedések minden olyan vállalkozásra alkalmazhatók, amelyek megfelelnek az intézkedések által biztosított előnyök megszerzéséhez meghatározott objektív feltételeknek, és alkalmazhatóságuk nem függ a hatóságok mérlegelési jogkörétől. Ezen intézkedések a külföldön megvalósuló befektetésekhez és nem magához az exporthoz kapcsolódnak. Minden nyugati ország adózási szabályaiban létezik ilyen beruházásösztönzés, minden állam adópolitikája igyekszik megtalálni azokat az eszközöket, amelyek alkalmasak arra, hogy befolyással legyenek a magánbefektetések mennyiségére, ütemére és természetére.

98 A spanyol kormány továbbá úgy érvel, hogy annak a vállalkozásnak a helyzete, amelyik azért, hogy exportálni tudjon, beruházásra kényszerült, különbözik azon vállalkozásétól, amelyik csak az érintett tagállam belső piacán kereskedik (ahol helyzete már szilárd, és a piacon már ismert), vagy más országba exportál anélkül, hogy infrastruktúráját fejleszteni próbálná. A tény, hogy a nemzeti adószabályozás így megkönnyíti a nemzetközi kereskedelmet, nem ellentétes az egyenlőség elvével. Ezenkívül a Bizottság álláspontja súlyos működési zavart idéz elő a spanyol adórendszerben, a spanyol törvény hatálya alá tartozó ESZAK-vállalkozások elesnek attól a lehetőségtől, hogy alkalmazzák az egyik olyan adólevonást, amelyre minden acélipari vállalkozás igényt tarthat.

99 Az említett kormány kétségbe vonja, hogy a vállalkozások nyereségét terhelő adó meghatározó befolyást gyakorolna a vállalkozások versenyképességére és különösen az árképzésre. Mindenesetre a vitatott intézkedéseket nem lehet külön-külön, az adó többi alkotóelemétől elvonatkoztatva megtervezni. Tehát amikor valamely tagállamban nem létezik a 43/1995 törvény által előírthoz hasonló adólevonás, ez még nem jelenti azt, hogy az ezen államban alapított vállalkozások tényleges adóztatása nagyobb mértékű a spanyol vállalkozásokénál.

100 Végül a spanyol kormány szerint az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alkalmazásával nem lehet a közvetlen adórendszer területén fennálló nemzeti különbségeket palástolni, tekintettel arra, hogy e terület közösségi szinten nincsen összehangolva.

101 Ami a vitatott intézkedések általános jellegét és célkitűzését illeti, a baszk hatóságok és az Unesid egyetértenek a spanyol kormány elemzésével.

102 Ami azt az állítólagos előnyt illeti, amit a fent említett intézkedések okoztak a kedvezményezetteknek, a baszk hatóságok azt az észrevételt teszik, hogy egyrészt az ezen intézkedések által előírt adólevonás nem kapcsolódik közvetlenül az exporthoz, Másrészt a Bizottság érvelését eltúlozva, a vállalkozásoknak biztosított minden adóterhet csökkentő intézkedés — amelyre az ESZAK 4. cikk c) pontja alkalmazható — automatikusan támogatásnak minősül, ennélfogva a Bizottságot erről értesíteni kell, és amelyhez utóbbi engedélye szükséges. Ez a tagállamok adóztatási hatáskörébe való nyilvánvaló beavatkozáshoz vezetne.

103 A baszk hatóságok és az Unesid hozzáteszik, hogy ha az acélipari vállalkozásokra nem lenne alkalmazható a 43/1995 törvény 34. cikke, az hátrányos helyzetbe hozná e vállalkozásokat, ami sérti a közösségi jogot, valamint a spanyol alkotmányt, amely rögzíti az egyenlő közteherviselés elvét.

104 Ami a Bizottság általi, a spanyol társasági adó hatálya alá nem tartozó acélművekkel való összehasonlítást illeti, az Unesid az adózás tárgyában a területiség elvére hivatkozik, kiemelve, hogy nem létezik a vállalkozásoknak — diszkriminatív feltételek alapján — nyújtott specifikus kedvezmény, minden spanyol területen működő acélipari vállalkozás, legyen az nemzeti vagy külföldi, a 43/1995 törvény 34. cikkének hatálya alá tartozik.

105 Ezenkívül a baszk hatóságok szerint közösségi nézőpontból sokkal vitathatóbb az olyan levonás előírása, amit kizárólag a nemzeti területen vagy annak egy részén beruházásokat megvalósító vállalkozások alkalmazhatnak. Voltaképpen a vitatott intézkedések arra irányulnak, hogy előmozdítsák a nemzetközi kereskedelmet, ami az ESZAK-Szerződéssel összeegyeztethető célkitűzés.

106 A Bizottság elismeri, hogy nem minősül állami támogatásnak minden, a vállalkozások közötti eltérő bánásmód. Úgy érvel, hogy a társadalombiztosítási és adózási szabályok vagy a vállalkozások költségeire vonatkozó egyéb szabályok vizsgálata alapján megállapítható, hogy az egyes tagállamoknak az e beavatkozásokat megállapító jogszabályai nem korlátozódnak egyforma szabályok megállapítására, hanem a közös szabályokhoz képest a vállalkozások egyes kategóriáira alkalmazandó eltéréseket tartalmaznak.

107 A Bizottság szerint nehézséget okoz az, hogy külön kell választani e megkülönböztetések közül azokat, amelyek a közös elveknek a különleges helyzetekre való alkalmazásából következnek, illetve amelyek a közös szabályozás belső logikájától eltérve biztosítanak előnyt bizonyos vállalkozásoknak (ebben az értelemben lásd a 173/73. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1974. július 2-án hozott ítéletet [EBHT 1974., 709. o.] és a C-75/97. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1999. június 17-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-3671. o.] 39. pontját).

108 A Bizottság emlékeztet még arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat a támogatás fogalmának objektív jellege miatt azt nem az érintett intézkedések oka vagy célja, hanem a hatásuk határozza meg (a fent hivatkozott Olaszország kontra Bizottság ügyben 1974. július 2-án hozott ítélet 27. pontja).

109 Ebben a tekintetben a Bizottság kiemeli, hogy a nemzeti intézkedés célkitűzése olyan elem, amelyet a Szerződéssel való összeegyeztethetőség vizsgálatának szakaszában kell tanulmányozni, ami akár az intézkedés összeegyeztethetőnek nyilvánításához is vezethet, amennyiben valamely, az ESZAK 87. cikkben vagy a támogatási kódex 2–5. cikkeiben szereplő kivételhez tartozik. Ugyanakkor az ilyen célkitűzés nem szolgáltathat okot arra, hogy valamely támogatás létezését kizárjuk, ezt az összeegyeztethetőség vizsgálatánál korábbi szakaszban kell értékelni.

110 Jelen esetben a spanyol kormány nem fejtette ki, hogy a külföldön befektető vállalkozásoknak biztosított kedvezményes elbánás adórendszere melyik elvének felel meg. E kormány legfeljebb azt ismeri el, hogy a különböző spanyol hatóságok az adópolitikát eszközként használják fel arra, hogy megvalósítsák az ipar- és kereskedelempolitikai célkitűzéseket.

111 A vitatott intézkedések által bevezetett adóösztönzés kifejezett végcélja tehát nem a Spanyolországban hatályban levő adózási szabályok belső logikájából ered, hanem kívül esik e szabályokon. Az ilyen végcélnak – még ha az a hatályban levő adórendszer belső logikájának teljesen meg is felel – nem lehet az a hatása, hogy megszünteti a fent említett intézkedések állami támogatási jellegét, és hogy következésképpen ezen intézkedéseket kivonja a közösségi szabályozás követelményei alól.

112 Következésképpen a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a vitatott intézkedéseket sem a spanyol adórendszer természete, sem felépítése nem indokolhatja.

113 Ami az ESZAK 87. cikk adóharmonizációs eszközként való állítólagos alkalmazását illeti, a Bizottság megállapítja, hogy a keresetlevél ebben a tekintetben semmilyen jogi érvet nem tartalmaz. E körülmények között, mivel az eljárási szabályzat 42. cikke 2. §-ának első bekezdése folyamatban levő eljárásban tiltja az új jogalap előterjesztését, a Bizottság úgy véli, hogy ezt a jogalapot, mint elfogadhatatlant, el kell utasítani.

114 Az ügy érdeméről a Bizottság azt állítja, hogy a megtámadott határozatnak nincsen köze az adóharmonizációhoz.

A Bíróság álláspontja

115 Miként a jelen ítélet 90. pontjában is említésre került, a fent hivatkozott De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg kontra Főhatóság ügyben hozott ítéletből következik, hogy a támogatás fogalma általánosabb, mint a szubvencióé, mivel nemcsak az olyan pozitív juttatásokat foglalja magában, mint maguk a szubvenciók, hanem azon beavatkozásokat is, amelyek különböző formában könnyítenek azokon a terheken, amelyek — normális esetben — a vállalkozás költségvetését terhelik, és amelyek ugyanolyan természetűek, és azonos hatásúak, anélkül, hogy a szó szoros értelmében szubvenciónak minősülnének.

116 Ebből az következik, hogy az olyan intézkedés, amellyel a hatóságok egyes vállalkozásoknak adólevonást biztosítanak, ami a kedvezményezetteket előnyösebb pénzügyi helyzetbe hozza, mint a többi adóalanyt, az ESZAK 4. cikk c) pontja értelmében állami támogatást képez (analógia útján lásd a fent hivatkozott Banco Exterior de España ügyben hozott ítélet 14. pontját).

117 Tehát nem vitatható, hogy az adólevonásban részesülő vállalkozás előnyösebb helyzetben van azon vállalkozásokhoz képest, amelyeknek ezt nem adják meg.

118 A spanyol kormány mégis vitatja a vitatott intézkedések szelektív jellegét, amelyek, objektív kritériumok szerint, automatikusan minden vállalkozásra alkalmazandók, nem hagyva semmiféle — különösen a kedvezményezett vállalkozások kiválasztásához kapcsolódó — mérlegelési jogkört az adóigazgatásnak.

119 Ezt az érvelést nem lehet elfogadni.

120 Valójában a 43/1995 törvény által bevezetett adólevonás nyújtotta előnyöket csak meghatározott típusú vállalkozások élvezhetik, így többek között azok, amelyek exporttevékenységet folytatnak és egyes — a vitatott intézkedések által említett — befektetéseket valósítanak meg. Ez a tény elég annak megállapításához, hogy ezen adólevonás megfelel annak a különleges feltételnek, ami az állami támogatás fogalmának egyik jellegzetességét alkotja, azaz a szóban forgó kedvezmény szelektív jellegű (az állam által nyújtott, kizárólag az exportált nemzeti termékeknek biztosított, az exportra vonatkozó kedvezményes viszontleszámítolási kamatláb kapcsán lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 20. és 21. pontját, az exporthitel visszatérítése kapcsán az 57/86. sz. Görögország kontra Bizottság ügyben 1988. június 7-én hozott ítélet [EBHT 1988., 2855. o.] 8. pontját és a nehézségekkel küzdő, nagyrészt közjogi szervezetekből álló, hitelezők felé különösen nagy tartozással rendelkező nagyvállalatok javára eltérést engedő csődeljárásra vonatkozó szabályozás tekintetében a fent hivatkozott Ecotrade-ügyben hozott ítélet 38. pontját).

121 A vitatott intézkedések szelektív jellegének megállapításához nem szükséges, hogy az illetékes nemzeti hatóságok a szóban forgó adólevonás alkalmazása vonatkozásában szabad mérlegelési jogkörrel rendelkezzenek (lásd a fent hivatkozott Belgium kontra Bizottság ügyben 1999. június 17-én hozott ítélet 27. pontját), még akkor

sem, ha az ilyen jogkör megléte a közhatalom számára lehetővé teheti, hogy egyes vállalkozásokat vagy termékeket mások kárára előnyben részesítsen, tehát — az EK 87. cikk vagy az ESZAK 4. cikk c) pontja értelmében — megállapítható a támogatás fennállása.

122 Ugyanakkor az érintett tagállam adórendszerének természete és felépítése elvileg érvényesen igazolhatná ezen — az adórendszerbe illeszkedő — intézkedések az általában alkalmazandó szabályokhoz képest megfigyelhető kivételes jellegét. Ebben az esetben ezen intézkedések, amennyiben megfelelnek a vizsgált adórendszer logikájának, nem teljesítik a szelektivitás feltételét.

123 Ebben a tekintetben fontos felidézni, hogy a közösségi jog jelenlegi állapotában a közvetlen adók rendszere a tagállamok hatáskörébe tartozik, még akkor is, ha az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az utóbbiaknak a közösségi jogot tiszteletben tartva kell e hatáskörüket gyakorolniuk (lásd különösen a C-391/97. sz. Gschwind-ügyben 1999. szeptember 14-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-5451. o.] 20. pontját), és következésképpen ebben az összefüggésben tartózkodniuk kell minden olyan intézkedés meghozatalától, amely a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatást képezhet.

124 Ahhoz, hogy a vitatott intézkedéseket azon adórendszer természetére és felépítésére hivatkozva igazolják, amelybe azok illeszkednek, a jelen esetben mégsem elég azt állítani, hogy ezek a nemzetközi kereskedelem előmozdítására irányulnak. Habár az ilyen célnak valóban gazdasági indíttatása van, mégsem nyert megállapítást, hogy az megfelel a Spanyolországban hatályban levő, valamennyi vállalkozásra alkalmazandó adórendszer logikájának.

125 Ezenkívül az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az állami támogatásokat nem okaik és céljaik alapján, hanem hatásaik függvényében minősítik (lásd különösen a fent hivatkozott Belgium kontra Bizottság ügyben 2002. december 12-én hozott ítélet

45. pontját). Továbbá az a körülmény, hogy a vitatott intézkedések olyan kereskedelem- vagy iparpolitikai célokat szolgálnak, mint a nemzetközi kereskedelem külföldi befektetések támogatásával történő előmozdítása, nem elegendő ahhoz, hogy ez alapján eleve ne minősülhessenek az ESZAK 4. cikk c) pontja szerinti támogatásoknak.

126 A spanyol kormány és a beavatkozó felek is hivatkoznak a közteherviselés elvére, tekintve hogy az acélipari vállalkozások 43/1995 törvény 34. cikkében biztosított kedvezményből történő kizárása e vállalkozások a spanyol adójogszabályok hatálya alá tartozó, és az adólevonáshoz szükséges, a fent említett rendelkezés által előírt feltételeket teljesítő egyéb vállalkozásokkal szembeni hátrányos megkülönböztetését vonja maga után.

127 Ebben a tekintetben, még ha a közteherviselés és az adózási képesség elvei ténylegesen a spanyol adórendszer alapjait is képezik, nem írják elő azt, hogy a különböző helyzetű adóalanyokat azonos módon kellene kezelni. Tehát elegendő megállapítani, hogy azon acélipari vállalkozások, amelyekre az ESZAK-Szerződés specifikus rendelkezései kiterjednek, nincsenek ugyanabban a helyzetben, mint más vállalkozások.

128 Az előzőeket figyelembe véve azt a következtetést kell levonni, hogy a Bizottság nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a vitatott intézkedések szelektív jellegűek.

129 Ezenkívül annak megítélése végett, hogy a vitatott intézkedések az ESZAK 4. cikk c) pontjában előírt tilalom hatálya alá tartoznak, a Bizottságnak — az EK-Szerződés keretében előírtaktól eltérően — nem kellett kimutatnia, hogy ezen intézkedések befolyásolják a tagállamok közötti kereskedelmet vagy versenyt (a C-280/99. P.–C-282/99. P. sz., Moccia Irme és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2001. június 21-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-4717. o.] 32. és 33. pontja, a C-74/00. P. és C-75/00. P. sz., Falck et Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. szeptember 24-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-7869. o.] 102. pontja és a fent hivatkozott Belgium kontra Bizottság ügyben 2002. december 12-én hozott ítélet 75. pontja).

130 Az előzőekben leírtakból következik, hogy a harmadik jogalap második része elfogadhatatlan, és következésképpen el kell utasítani.

A beavatkozó felek által felvetett jogalapokról és érvekről

A felek érvei

131 A baszk hatóságok két kiegészítő jogalapot vetnek fel a Spanyol Királyság kereseti kérelmének alátámasztására.

132 Egyrészt kifogásolják a Bizottságnak azt a döntését, amivel a megtámadott határozatot — mindenfajta kifejezett érvelés nélkül — automatikusan kiterjesztette a baszk szövetségi rendelkezésekre, annak megállapítására szorítkozva, hogy e rendelkezések a 43/1995 törvény 34. cikkéhez hasonló jellegűek.

133 Ebben a tekintetben a Bizottság mindenesetre mérlegelési hibát követett el, amennyiben a Navarra Autonóm Közösségben hatályban levő szabályokat illetően nem fogadott el hasonló álláspontot.

134 Mindenféleképpen figyelembe kellett volna venni a tényt, hogy — jelen esetben a közvetlen adó vonatkozásában — a vitatott intézkedések autonóm és különálló adórendszerekbe illeszkednek.

135 Másrészt a Bizottság nem vette figyelembe azt a lehetőséget, hogy a vitatott intézkedések csak részben minősülnek támogatásnak.

136 Meg kellett volna állapítania, hogy a 43/1995 törvény 34. cikke, a vitatott intézkedés 43. cikkéhez hasonlóan, mennyiben teremt támogatást, és az acélipari és nem acélipari tevékenységet egyidejűleg gyakorló vállalkozásokat illetően mekkora a támogatás aránya.

137 Feltéve, hogy a vitatott intézkedések támogatást képeznek, az Unesid a Bizottsággal szemben kifogásolja, hogy az nem alkalmazta a Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozási feltételeiről és a szerződések kiigazításáról szóló okmánynak (HL L 302., 23. o., a továbbiakban: csatlakozási okmány) a spanyol vas- és acélipar szerkezetátalakítására vonatkozó 10. sz. jegyzőkönyvében megállapított eljárást. Valójában a fent említett jegyzőkönyv „Eljárások és kritériumok a támogatások értékeléséhez" című mellékletének (7) bekezdése alapján kért vélemények lehetővé tették volna annak megállapítását, hogy több nemzeti jogrendszer tartalmaz a vitatott intézkedésekhez hasonló olyan szabályokat, amelyeket eddig úgy ismertek el, mint ténylegesen általános intézkedéseket, amelyek nem tekinthetők állami támogatásnak.

138 Másfelől az Unesid úgy érvel, hogy az olyan állami intézkedés, amely a 4. cikk c) pontjának hatálya alá tartozik anélkül, hogy mint ilyen, a közösség intézményei által korábban elfogadott támogatási kódex kategóriáinak valamelyikébe tartozna, nem jelenti azt, hogy ez az intézkedés — ezen egyedüli tényből kifolyólag — összeegyezhetetlen lenne az ESZAK-Szerződéssel, sem azt, hogy ezen okból a tagállamnak kötelessége lenne felhagyni az érintett intézkedéssel.

139 A Bizottság így nyilvánvalóan tévesen ítélte meg az ESZAK 95. cikk jelentőségét, amikor nem fordult az Európa Unió Tanácsához azért, hogy kivételesen kikérje ennek véleményét a vitatott intézkedések esetleges jóváhagyásáról. Még ha igaz is,

hogy a Bizottság mérlegelési jogkörébe tartozik az, hogy alkalmazza-e ezt a cikket, az ESZAK 8. cikk értelmében, akkor is köteles arra, hogy „az e szerződésben foglalt célkitűzések teljesítését az abban megállapított feltételek szerint biztosítsa". Ennélfogva, ha a tényekből arra lehet következtetni, hogy a nyújtott állami támogatás — a Szerződés célkitűzéseinek megvalósításába illeszkedve — jogosnak tekinthető, a Bizottságnak meg kell vizsgálnia az ESZAK 95. cikk első bekezdése alkalmazásának lehetőségét, döntését pedig az ESZAK 5. és ESZAK 15. cikknek megfelelően indokolnia kell.

140 Jelen esetben az ESZAK 2. cikk és az ESZAK 3. cikk d) és g) pontjai tekintetében lehetséges annak jóváhagyása, hogy az ESZAK-vállalkozások számára fenntartsák a 43/1995 törvény 34. cikkét. Ebben a tekintetben tehát a megtámadott határozatból teljes egészében hiányzik a gazdasági és szociális elemzés.

141 Az egyrészt a különböző tagállamok általános rendelkezései közötti eltérésből, másrészt az egyes vállalkozásokkal vagy egyes vállalatcsoportokkal szemben gyakorolt — a valamely tagállamban hatályos általános szabály alkalmazásából eredő — kedvezőbb elbánásból származó kétféle aránytalanságra vonatkozó általános megfontolások kifejtését követően a Bizottság azt az észrevételt teszi, hogy valamely támogatás szelektív jellege független attól a ténytől, hogy az objektív kritériumok alkalmazásából következik. Valójában valamely intézkedés még akkor is szelektívnek tekinthető, ha az alkalmazására megállapított feltételek világosak, tárgyilagosak, valamint — végrehajtása során — függetlenek a közigazgatás mérlegelési jogkörétől.

142 A Bizottság szerint jelen esetben a vitatott intézkedések egyszerű olvasata is elég ahhoz, hogy — az általános szabályhoz képest — azok kivételes jellege és következésképpen az adóösztönzés szelektív jellege megállapítható legyen, hiszen ez utóbbi csak azon vállalkozások számára nyújt előnyt, amelyek „exporttevékenységet" folytatnak. Valójában az ilyen ösztönzés kizárólag akkor lenne általános jellegű, ha a társasági adó hatálya alá tartozó minden adóalanyra alkalmazandó lenne, ám ez csak azokra vonatkozik, akik az exporthoz kapcsolódó bizonyos tevékenységeket folytatnak. Az ilyen adóösztönzés nyilvánvaló előnyt teremt

kedvezményezettjeinek úgy, hogy kedvezőbb gazdasági helyzetbe hozza őket az olyan más adóalanyokhoz képest, mint az ezen előnyt nem élvező, Spanyolországban és más országokban adóköteles acélművek (lásd a megtámadott határozat indokolásának 19. pontját).

143 A megtámadott határozatnak a baszk regionális normákra való állítólagosan automatikus kiterjesztését és a Navarra Autonóm Közösségben alkalmazandó hasonló adókedvezmény mellőzését illetően a Bizottság elsősorban úgy érvel, hogy a megtámadott határozat világosan vonatkozik a fenti normákra, és a 43/1995 törvény ugyanazon lényegi tulajdonságokkal rendelkező 34. cikkével való hasonlóságuk lehetővé tette a hivatkozás útján történő eljárást, amint azt — a felesleges ismétlés elkerülése végett — e határozat tette. Ezenkívül az e határozat elfogadását megelőző eljárás egésze folyamán a spanyol hatóságok egyáltalán nem adtak felvilágosítást Bizottságnak a Navarra Autonóm Közösségben alkalmazandó, a fent említett 34. cikkhez, valamint a vitatott intézkedésekhez hasonló adójogszabály létezéséről. Következésképpen a baszk hatóságok által kifogásolt állítólagos értékelési hiba az együttműködés hiányának, sőt a spanyol hatóságok gondatlanságának következménye.

144 Másodsorban, ami az önkényes magatartásra és az arányosság elvének megsértésére azon tény miatt alapított kifogást illeti, miszerint nem vizsgálta meg azt a lehetőséget, hogy a vitatott intézkedések esetleg csak részben képeznek támogatást, a Bizottság úgy véli, hogy a megtámadott határozat jogkövetkezményeinek ilyen körülhatárolása annak végrehajtási szakaszára tartozik, amelynek keretében a spanyol hatóságoknak vállalkozásról vállalkozásra kell meghatározniuk azokat a befektetéseket, amelyek tekintetében az adólevonási kedvezmény nem összeegyeztethető az ESZAK-Szerződéssel.

145 Harmadsorban, ami a csatlakozási okmány által előírt eljárás állítólagos megsértését illeti, e kifogás minden alapot nélkülöz, mivel az okmány 52. cikkének megfelelően ezen okmány 10. sz. jegyzőkönyve csak a Spanyol Királyságnak a Közösségekhez való csatlakozásától számított három éven belül alkalmazható, és csak a spanyol acélipari vállalkozások szerkezetátalakítására vonatkozó tervekhez kapcsolódó támogatásokra vonatkozik.

146 Végül a Bizottság nem vitatja, hogy az ESZAK 95. cikk alapján jogosult arra, hogy esetről esetre engedélyezze a támogatásokat, de ez a hatáskör — miként az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik — rendkívüli, és mérlegeléstől függ. Ez azt jelenti, hogy a Bizottság köteles indokolni e hatáskör gyakorlását, ugyanakkor egyáltalán nem köteles azon okokat, még kevésbé azon gazdasági okokat megmagyarázni, amelyek miatt valamely támogatás egyedi engedélyezése esetén nem folyamodott ehhez a rendelkezéshez.

147 Természetesen e hatáskör gyakorlása bírósági felülvizsgálat tárgyát képezi, de ez annak ellenőrzésére korlátozódik, hogy megállapítható-e a Szerződés valamelyik rendelkezésének, vagy a végrehajtása érdekében hozott aktusnak a megsértése, illetve hogy elkövettek-e hatáskörrel való visszaélést.

148 Ezenkívül az Unesid hiányosan sorolja fel a Szerződés azon célkitűzéseit, amelyekre hivatkozik. Ugyanis az ESZAK 5. cikk első bekezdésének harmadik franciabekezdésével összhangban e célkitűzések között a normális versenyfeltételek kialakítása, fenntartása és tiszteletben tartása szintén szerepel.

A Bíróság álláspontja

149 Ami a megtámadott határozatnak a baszk regionális normákra való alkalmazhatóságát illeti, elegendő azt megállapítani, hogy a baszk hatóságok nem hivatkoztak egyetlen olyan tényre sem, amely igazolná, hogy a 43/1995 törvény 34. cikkét illetően az e határozatot alátámasztó megfontolások a fent említett regionális normákra — azok sajátosságai miatt — nem alkalmazhatók.

150 Másfelől e határozat jogszerűségét nem kérdőjelezi meg az a körülmény, hogy a megtámadott határozat nem vonatkozik egyes hasonló, Spanyolország egyéb régióiban alkalmazandó adórendelkezésekre.

151 Ami az arra alapított kifogást illeti, hogy a Bizottság nem vizsgálta meg annak lehetőségét, hogy az ESZAK 4. cikk c) pontja értelmében a vitatott intézkedések csak részben képeznek támogatást, tényben hiányos, tekintve, hogy a megtámadott határozat indokolásának 15. pontjából világosan következik, hogy az kizárólag a Szerződés szabályai szempontjából, következésképpen az ESZAK-vállalkozások tekintetében vonatkozik ezen intézkedések alkalmazására.

152 Ami az arra alapított kifogást illeti, hogy a Bizottság nem alkalmazta volna a csatlakozási okmány 10. sz. jegyzőkönyvének melléklete által megállapított eljárást, elegendő megjegyezni, miként azt a Bizottság jogosan ki is emelte, hogy ezen okmány 52. cikkének megfelelően a fent említett jegyzőkönyv csak a Spanyol Királyság Közösségekhez való csatlakozásától számított 3 éven belül alkalmazható, és egyébként is kizárólag a spanyol acélipari vállalkozások szerkezetátalakítási terveire vonatkozik.

153 Végül a nyilvánvaló értékelési hibára alapított kifogást illetően, amely az ESZAK 95. cikk első bekezdésének alkalmazhatóságára vonatkozik, fel kell idézni, hogy ez lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy az előírt eljárás szerint kivételes jelleggel olyan támogatások nyújtását engedélyező határozatokat fogadjon el, amelyek a szén és az acél közös piacának megfelelő működéséhez szükségesek.

154 Egyes határozatok meghatározott acélipari vállalkozások részére engedélyezik célzott támogatások nyújtását, mások feljogosítják a Bizottságot arra, hogy az előírt feltételeket teljesítő vállalkozásoknak nyújtott támogatások bizonyos típusait a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítsa (a C-399/95. R. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 1996. május 3-án hozott végzés [EBHT 1996., I-2441. o.] 20. pontja).

155 Miként a Bíróság azt már megállapította, a Bizottság akkor gyakorolja e hatáskört, amikor úgy ítéli meg, hogy a szóban forgó támogatás a Szerződés célkitűzéseinek megvalósulásához szükséges. Ezenkívül az egyéni határozat Bizottság általi

elfogadását illetően az ezen engedélyezési rendszer belső logikájából az következik, hogy az érintett tagállam az ESZAK 95. cikkben előírt eljárás alkalmazására irányuló kérelmet intéz a Bizottsághoz, mielőtt ez utóbbi megvizsgálná, hogy szükséges-e a támogatás a Szerződés célkitűzéseinek megvalósításához (a fent hivatkozott Belgium kontra Bizottság ügyben 2002. december 12-én hozott ítélet 84. és 85. pontja).

156 Ebből az következik, hogy ellentétben az Unesid álláspontjával, a Bizottság jelen estben semmiképpen sem volt köteles az ESZAK 95. cikk első bekezdésében előírt — a vitatott intézkedések e rendelkezés alapján történő engedélyezésére irányuló — eljárást a megtámadott határozat elfogadását megelőzően, hivatalból megindítani.

157 A fentiekből következik, hogy a beavatkozó felek által felvetett jogalapokat és érveket el kell utasítani.

158 Az előző megfontolások összességére tekintettel a keresetet egészében el kell utasítani.

A költségekről

159 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, amennyiben a pernyertes fél ezt kérte. A Spanyol Királyságot, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére. Ugyanezen szabályzat 69. cikke 4. §-ának első bekezdésével összhangban a beavatkozók költségeiket maguk viselik.

A fenti indokok alapján,

A BÍRÓSÁG (második tanács)

1) A keresetet elutasítja.

2) A Spanyol Királyságot kötelezi a költségek viselésére.

3) A Diputación Foral de Álava, a Diputación Foral de Vizcaya, a Diputación Foral de Guipúzcoa, a Juntas Generales de Guipúzcoa, a Gobierno del País Vasco és az Unión de Empresas Siderúrgicas (Unesid) költségeiket maguk viselik.

Timmermans Puissochet Cunha Rodrigues

Schintgen Colneric

Kihirdetve Luxembourgban, a 2004. július 15-i nyilvános ülésen.

R. Grass

hivatalvezető

C. W. A. Timmermans

a második tanács elnöke